

לקוטי תורה • פרשת אחרי מות • מאמר 4

ביאור הדברים ע"פ כי ביום הזה יכפר הנ"ל, ...

ביאור על המילים "כי ביום הזה יכפר"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/acharei/4](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/acharei/4)

1 **ביאור הדברים ע"פ כי ביום הזה יכפר הנ"ל, הנה נקדים ענין בגדי לבן דכה"ג** [דכהן גדול] **שעבודת יוהכ"פ** [יום הכפורים] **הוא בבגדי לבן.**

ביאור הדברים על הפסוק "כי ביום הזה יכפר", שהוזכר לעיל. כעת נקדים ונבאר את עניין בגדי הלבן של הכהן הגדול, שכן עבודת יום הכיפורים נעשית בבגדי לבן.

והנה הן היו מפתן דייקא וכמ"ש כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד כו'. בגדי קדש הם.

והנה, הם היו עשויים דווקא מפתן, כמו שכתוב: "כתונת בד קודש ילבש ומכנסי בד" וגו'. "בגדי קודש הם".

2 **ועי' [ועיין] בזהר פי ויחי דרי"ז א' ובפי' פקודי דף רל"ט א' ובגמרא בזבחים דף י"ח ב' דאמר קרא בד דבר העולה מן הקרקע בד בבד.**

ועיינו בזה, פרשת ויחי, דף רי"ז ע"א, ובפרשת פקודי, דף רל"ט ע"א, ובגמרא, זבחים דף י"ח ע"ב: הכתוב אומר "בד", [כלומר] "דבר העולה מן הקרקע בד בבד".

ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] שם קנה יחידי מכל גרעין ואין ב' קנים עולים מגזע אחד, משא"כ בשאר כל מיני צמחה כמו חטים ודגן שכמה שבלים עולין מחטה אחת.

ורש"י מפרש שם: קנה יחיד מכל גרעין, ואין שני קנים עולים מגזע אחד; לא כך בשאר מיני הצמחים, כגון חיטים ודגן, שבהם עולות כמה שיבולים מחיטה אחת.

והענין לפי שבח"י בד היינו שנמשך מעולם האחדות, ועד"ז [ועל דרך זה] יובן ענין קרבן קין דכתיב ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] זרע פשתן היה.

והביאור הוא שהבחינה של "בד" פירושה שהיא נמשכת מעולם האחדות. על פי זה אפשר להבין גם את עניין קרבנו של קין, ככתוב: "ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'", וחכמינו ז"ל אמרו שהיה זה זרע פשתן.

והיינו לפי שהוא בחי' בד (ועיין בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פי' קדושים באזהרת שעטנז והנה קין העלה כו' ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] תצוה קפ"א ב' ובזח"ג [ובזהר חלק ג'] קדושים פ"ז [פרק ז'] א').

וזהו מפני שזו בחינת "בד". (ועיינו בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת קדושים, באזהרת שעטנז: "והנה קין העלה" וכו'; ובזהר חלק ב, תצוה, קפ"א ע"ב, ובזהר חלק ג, קדושים, פ"ז ע"א.)

ולכן היה הכה"ג [הכהן גדול] צ"ל [צריך להיות / צריך לומר / צריך להבין] לבוש ביוהכ"פ [ביום הכפורים] בעבודת היום בבגדי בד דייקא כי אז הוא נכנס לפני ולפנים בעולם האחדות לכפר על כל פשעי בניי [בני ישראל] וכמ"ש ונסלח כו' והיינו בבגדי פשתן דוקא.

לכן היה הכהן הגדול צריך ללבוש דווקא בגדי בד בעבודת היום הכיפורים, שכן אז הוא נכנס לפני ולפנים, לעולם האחדות, כדי לכפר על כל פשעי בני ישראל, ככתוב: "ונסלח" וכו'; והכוונה דווקא לבגדי פשתן.

וזהו ענין הוי' בדד ינחנו. פי' בדד הוא בחי' לבדו כמו קודם שנברא העולם וכמ"ש במ"א וזהו פירוש "ה' בדד ינחנו". כלומר, "בדד" הוא בחינת "לבדו", כפי שהיה לפני שנברא העולם, כפי שנתבאר במקום אחר.

(ועמ"ש סד"ה וארא אל אברהם בענין בחי' יחיד וסד"ה להבין הענין שתפלת הבעל עסק כו' יחוד או"א [אבא ואימא] כו' משא"כ למעלה מעלה בחי' אנכי כו' וע' [ועיין] בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ט בהג"ה [בהגהה].

(ועיינו בסוף המאמר המתחיל "וארא אל אברהם", בעניין בחינת יחיד; ובסוף המאמר המתחיל "להבין עניין שתפלת בעל עסק" וכו', בעניין יחוד אבא ואמא וכו', ואילו למעלה מעלה נמצאת בחינת "אנכי" וכו'. ועיינו בספר של בינונים (תניא), חלק ב, פרק ט, בהגהה.)

וע' [ועיין] עוד מענין בד בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' צו גבי מדו בד ובע"ה [ובעץ חיים] שער א"א [אריך אנפין] פ"ה [ועיין ברי"ח [בראשית חכמה] שער התשובה פ"ג [פרק ג'] ובמא"א אות ב' ס"ד ועיין מ"ש במ"א גבי עד הגל].

ועיינו עוד בעניין "בד" בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת צו, על "מדו בד"; ובעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק ה; וכן בראשית חכמה, שער התשובה, פרק ג, ובמאורי אור, אות ב, סימן ס"ד. ועיינו גם במה שנתבאר במקום אחר בעניין "עד הגל".

ולכך הן בגדי לבן, כי בחי' הלובן אינו כשאר הגוונים. כי הוא בחי' עצמיות של הדבר ואין כאן דבר נוסף רק עצם הדבר לבד.

ולכן אלה בגדי לבן, כי בחינת הלובן אינה כמו שאר הצבעים. הלובן הוא בחינת עצמותו של הדבר, ואין כאן דבר נוסף אלא עצם הדבר בלבד.

משא"כ שאר הגוונים שהם צבע שצובעים בו אדום ירוק. שהצבע אדום הוא דבר נוסף על עצם הדבר שהיה לבן עד"מ [על דרך משל] ועכשיו ע"י הצבע נעשה אדום,

לעומת זאת, שאר הצבעים הם צבעים שצובעים בהם [דברים] באדום [אן] בירוק. הצבע האדום הוא דבר נוסף על עצם הדבר, שהיה, למשל, לבן, וכעת נעשה אדום באמצעות הצבע;

ונמצא זהו הרכבה על עצם הדבר משא"כ גוון לבן שהוא עצמי ואינו צבע ומה שמכבסים בגדי פשתן בלשון אשכנז (בלייחט לאיווענט) היינו רק שע"י זה יתוסף ויתגלה עצם הלבנונית

נמצא שזו הרכבה על עצם הדבר. לעומת זאת, הגוון הלבן הוא עצמי ואינו צבע. וכשמכבסים בגדי פשתן, כפי שאומרים באשכנזית ("בלייכט ליינוואנד" — מלבינים פשתן), הכוונה היא רק שעל ידי כך תתווסף ותתגלה עצם הלבנונית.

והנמשל מזה כי הנה ידוע ענין אורות וכלים שקודם שנאצלו הכלים לא שייך לומר על שפע אור א"ס [אין סוף] שהוא קרוב לחסד יותר מחכמה.

והנמשל הוא: ידוע עניינם של אורות וכלים, שלפני שנאצלו הכלים אי אפשר לומר על השפע של אור אין סוף שהוא קרוב יותר לחסד מאשר לחכמה.

כי לאו מכל מדות אלין איהו כלל. רק אחר שהכלי הגביל את האור נעשה התמונה בהאור להיות אור החסד או אור הגבורה שאז נק' הספירה

כי הוא כלל אינו שייך לאף אחת מהמדות האלה. רק לאחר שהכלי הגביל את האור, נעשתה באור צורה של אור החסד או אור הגבורה, ואז נקראת הספירה

בשם זה דוקא משא"כ האורות בעצמן הן בחי' בלי מה בלי מהות כו' שהאור מעין המאור למעלה מעלה ממדות מדות ואפילו ממהות חב"ד [חכמה בינה ודעת] כו' כנודע.

דוקא בשם זה. לעומת זאת, האורות עצמם הם בחינה של "כלי מה", בלי מהות מוגדרת וכו'; שהרי האור דומה למאור, והוא נעלה מעלה ממדות המדות, ואפילו ממהות חב"ד וכו', כידוע.

3 וזהו ענין ההפרש שבין גוון לבן לשאר הגוונים. שבחי' לבן שהוא גוון עצמי ואין כאן דבר זולת עצם המהות זה הוא למעלה בחי' האורות

וזהו פשר ההבדל בין הצבע הלבן לשאר הצבעים. הלבן, שהוא צבע עצמי שאין בו דבר מלבד העצם עצמו, מקביל למעלה לבחינת האורות כשהם לעצמם.

כמו שהם בעצמן קודם שנתלבשו בכלים שע"ז [שעל זה] מורה המראה לבן שההארה והגילוי הוא אור א"ס [אין סוף] ממש פשוט בתכלית הפשיטות,

כלומר, כפי שהם לעצמם לפני שהתלבשו בכלים. המראה הלבן מורה על כך שההארה והגילוי הם אור אין סוף ממש, פשוט בתכלית הפשיטות.

אבל כשהאורות מתלבשים בכלים ונעשה בחי' אור בכלי החסד או בכלי הגבורה שהכלי מגבלת האור הפשוט ועושה בו תמונה

אבל כשהאורות מתלבשים בכלים ונעשית בחינת אור בכלי החסד או בכלי הגבורה, הכלי מגביל את האור הפשוט ויוצר בו צורה,

כמו הגוון והצבע ירוק או אדום הנעשה על דבר הפשוט כו' שנצבע אותו הדבר הפשוט. להיות ירוק סומק כו' אש ומים חו"ג [חסד וגבורה] כו'

כדומה לגוון ולצבע, ירוק או אדום, הנוצרים על גבי דבר פשוט וכדומה, כשהדבר הפשוט נצבע ונעשה ירוק [או] אדום, וכדומה: אש ומים, חסד וגבורה, וכדומה.

(ועמ"ש במ"א ע"פ אם כחקתי תלכו בענין ההפרש שבין אותיות החקיקה שהם מיניה וביה ובין אותיות הכתב שהדיו הוא דבר נוסף כו', דלכאורה זהו קרוב להפרש המבואר כאן בין לבן לשאר הגוונים ממש):

(ועיינו במה שנכתב במקום אחר על הפסוק "אם בחוקותי תלכו", בעניין ההבדל בין אותיות חקוקות, שהן חלק מן הדבר עצמו ובתוכו, ובין אותיות כתובות, שבהן הדיו הוא דבר נוסף, וכדומה; ולכאורה, ההבדל הזה דומה ממש להבדל המתואר כאן בין הלבן לשאר הצבעים.)

4 והנה התלבשות האורות בכלים הוא כדי שע"ז יומשך מהאור התהוות העולמות ובעלי גבול וזהו רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'

והנה, האורות מתלבשים בכלים כדי שעל ידי כך תימשך מן האור התהוותם של העולמות ושל הנבראים המוגבלים. וזהו [פירוש] "רבות עשית" וגו', "נפלאותיך ומחשבותיך אלינו" וגו'.

פ"י שכדי שימשך מהאורות דע"ס [דעשר ספירות] שהם בחינת נפלאותיך ומחשבותיך אלינו דהיינו בבי"ע [בבריאה יצירה עשיה] עצמו מספר רבוא רכבות הצמצומים והיינו בחי' הכלים כו' וכלים מכלים שונים כו'.

כלומר, כדי שתימשך הארה מאורות עשר הספירות, שהם בחינת "נפלאותיך ומחשבותיך", "אלינו" — דהיינו, אל עולמות בריאה, יצירה ועשיה עצמם — [עשית] רכבות רכבות של צמצומים, וזהו בחינת הכלים וגו', "וכלים מכלים שונים" וגו'.

5 ודרך כלל הכלים הוא ציור אדם כמ"ש בצלמנו כדמותנו והיינו חב"ד [חכמה בינה ודעת] חג"ת [חסד גבורה

תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד]. ונה"י [ונצח הוד יסוד] מתלבשים בעשייה עד שעייז נמשך מחכמה דאצי" [דאצילות]

ובכללות, הכלים הם בצורת אדם, ככתוב: "בצלמנו כדמותנו". הכוונה היא לחכמה, בינה ודעת; חסד, גבורה ותפארת; נצח, הוד ויסוד. נצח, הוד ויסוד מתלבשים בעשיה, ועל ידי כך נמשכת [הארה] מחכמה דאצילות

להתלבש ג"כ בעשייה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] טפה זו מה תהא עליה חכם כו' והיינו עיי' רכבות צמצומים כנ"ל וכי"ז [וכל זה] אינו אלא לפי שהאור החכמה נתלבש בגוון וכלי.

להתלבש גם בעשיה, וכמאמר חז"ל: "טיפה זו מה תהא עליה? חכם" כו'. והיינו על ידי רכבות צמצומים, כנזכר לעיל. וכל זה אינו אלא משום שאור החכמה התלבש בגוון ובכלי.

משא"כ האור כמו שהוא פשוט כו' וזהו ענין בגדי לבן כנ"ל. ולכן לענין אבל לא אסרו אלא כלים חדשים לבנים בלבד. (ועי' [ועיינן] בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' ויחי):

ואילו האור, כפי שהוא פשוט כו' — זהו ענין בגדי הלבן, כנזכר לעיל. ולכן, לענין אבל, לא אסרו אלא בגדים חדשים לבנים בלבד. (ועיינן בלקוטי תורה של האריז"ל, פרשת ויחי.)

6 ב והנה להבין ענין בגדי בד קודש לכה"ג [לכהן גדול] ביום הכפורים דייקא יום הסליחה. יש להקדים ענין

הידוע שעיי' קיום התורה ומצות ממשיכים אורות פנימים ואורות מקיפים, כי

ב. כדי להבין את עניינם של בגדי הבד הקדושים של הכהן הגדול דווקא ביום הכיפורים, יום הסליחה, יש להקדים את הידוע: באמצעות קיום התורה והמצוות ממשיכים אורות פנימיים ואורות מקיפים. שכן

הנה אורייתא מחכמה נפקת ושרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] דא"א [דאריך אנפין] שהיא נק' בחי' אור פנימי

כמ"ש בעי"ח [בעץ חיים] שער א"א [אריך אנפין] פ"ד מו"ס [מוחא סתימאה] דא"א [דאריך אנפין] הנק' חכמה

"התורה יוצאת מחכמה", ושרשה ממוחא סתימאה של אריך אנפין, שהיא בחינת אור פנימי, כפי שנכתב בעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק ד': "מוחא סתימאה של אריך אנפין, הנקראת חכמה,

והוא סוד אור פנימי והמצות הן נמשכות מגולגלתא דא"א [דאריך אנפין] שהוא בחי' אור מקיף (כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שם ובפרק ג' ועיין בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ו).

היא סוד האור הפנימי. והמצוות נמשכות מגולגלתא של אריך אנפין, שהיא בחינת אור מקיף, כפי שנכתב שם בעץ חיים ובפרק ג'; וראו גם עץ חיים, שער כ"ב, בסוף פרק ו'.

ואע"ג [ואף על גב] שעל התורה נאמר לבושיה כתלג חיור הרי שהתורה היא ג"כ בחי' לבוש ומקיף. הענין

ואף על פי שעל התורה נאמר "לבושו לכן כשלג", ומכאן שגם התורה היא בחינת לבוש ואור מקיף, ההסבר הוא

כי לבושיה כתלג חיור קאי על י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהם נעשים לבושים וחופפים על או"א [אבא ואימא] שלכך נק' או"א [אבא ואימא] דאצי' [דאצילות] הנסתרות לה' וכנודע דהנסתרות היינו י"ה שהם או"א [אבא ואימא] ומה שנק' נסתרות היינו לפי

ש"לבושו לכן כשלג" נאמר על שלושה עשר תיקוני הזקן, הנעשים לבושים ומרחפים מעל אבא ואמא, חכמה ובינה. משום כך אבא ואמא דאצילות נקראים "הנסתרות לה'", כידוע ש"הנסתרות" הן י"ה, היינו אבא ואמא; והם נקראים "נסתרות" משום

שהם מחופפים ומכוסים בדיקנא דאריך, ואע"פ [ואף על פי] שהדיקנא היא נמשכה ממז"ס [ממוחא סתימאה] [והרמ"ז [והרב משה זכות] בפ' בראשית דף ח' כ' [כתב] בשם הפע"ח [הפרי עץ חיים] שהדיקנא מאירה ומתכוננת מג' מוחין חב"ד [חכמה בינה ודעת] היושבין לעילא בגולגלתא כו'

שהם מחופפים ומכוסים בזקן של אריך [אנפין]. ואף על פי שהזקן נמשך ממוחא סתימאה [ורמ"ז, על פרשת בראשית, דף ח', כותב בשם פרי עץ חיים שהזקן מאיר ומתהווה משלושת המוחין — חכמה, בינה ודעת — השוכנים למעלה, בגולגלתא וכו',

אשר כ"ז [כל זה] הוא למעלה מאו"א [מאבא ואימא] דאצילות]. אך עכ"ז [עם כל זה] השפלתה הוא יותר למטה להיות ג"כ לבוש לאו"א [לאבא ואימא] דאצילות.

וכל זה למעלה מאבא ואמא דאצילות], ככל זאת הוא יורד למטה יותר, כדי לשמש גם לבוש לאבא ואמא דאצילות.

7 ופ"י וענין הלבוש היינו כמו עד"מ [על דרך משל] האותיות המלבישים את השכל שאע"פ [שאף על פי] שע"י האותיות מתגלה השכל שהרב מסביר לתלמידו השכל ע"י האותיות היינו פשוטו של השכל המשמעות והתוכן של לבוש הם כמו, למשל, אותיות שמלבישות רעיון: אף שהרעיון מתגלה באמצעות האותיות — שהרי הרב מסביר לתלמידו את הרעיון באמצעות אותיות — הרי זה פשוטו של הרעיון;

אבל פנימי [פנימיות / פנימית] ועומק השכל אינו מתגלה ממש בהאותיות כ"א [כי אם] מוסתר ונעלם בהם בבחי' הסתר והעלם.

אבל הממד הפנימי והעומק של הרעיון אינם מתגלים ממש באותיות; אלא הם מוסתרים ונעלמים בתוכן, במצב של הסתר והעלם.

8 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דלא קאים אינש אדעתיה [אדעתיה] דרביה עד ארבעין שנין והיינו מפני שעומק השכל של השפעת הרב היה עדיין בבחי' הסתר והעלם ממנו

לכן אמרו חז"ל שאדם אינו עומד על דעת רבו עד לאחר ארבעים שנה. הסיבה לכך היא שעומק הרעיון שהרב השפיע עדיין היה נסתר ונעלם ממנו.

אלא שאעפ"כ [שאף על פי כן] אחר ארבעים שנין קאים לפי שמ"מ [שמכל מקום] היה דעתיה דרבי [דרכיה] בבחי' מקיף עליו שמוסתר ומלוכש בתוך האותיות שקבל מרבו בבחי' הסתר והעלם.

ובכל זאת, לאחר ארבעים שנה הוא עומד על דעת רבו, משום שדעת רבו הייתה עליו מכל מקום בבחינת אור מקיף, כשהיא נסתרת ומלוכשת באותיות שקיבל מרבו, במצב של הסתר והעלם.

9 ואחר מ' שנין נמשך מהעלם אל הגילוי. נמצא מובן מזה שהאותיות שהם לבושים היינו שמסתירים שהפנימי [שהפנימיות / שהפנימית] לא יתגלה רק החיצונית נמשך ומתגלה.

ולאחר ארבעים שנה הדבר נמשך מן ההעלם אל הגילוי. נמצא שהאותיות, בהיותן לבושים, מסתירות: הפנימיות אינה מתגלה, ורק החיצונית נמשכת ומתגלית.

ויובן זה עוד ג"כ מענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בסנהדרין דל"ה הטעם שאין דנין בע"ש [בערב שבת] וגומרין באחד בשבת משום דמינשי טעמייהו ואע"ג [ואף על גב] דשני סופרי הדיינים עומדים לפנייהם וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין, פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] דמ"מ [דמכל מקום] לבא דאינשי לא כתבי כו'

אפשר להבין זאת עוד גם מדברי חז"ל בסנהדרין, דף ל"ה: הטעם לכך שאין דנים בערב שבת ומסיימים ביום ראשון הוא "שמא יישכחו טעמיהם". ואף על פי ששני סופרי הדיינים עומדים לפנייהם וכותבים את דברי המזכים ואת דברי המחייבים, רש"י מפרש שלמרות זאת "את לבם של האנשים אין כותבים" וכו',

ונשכח מלבו ישובו לטעמו כו', והיינו לפי שפנימית הסברה אינו מתגלה כלל מתוך האותיות כ"א [כי אם] מוסתר ונעלם.

"ויישכח מלבו ישוב דעתו בטעם הדבר" וכו'. והיינו מפני שפנימיות הסברה אינה מתגלה כלל מתוך האותיות, אלא נשארת מוסתרת ונעלמת.

10 ועד"ז [ועל דרך זה] גם המשל מלביש השכל אלא שהוא לבוש המעלים יותר מהאותיות. וזהו ענין לבושיה כתלג כמו השלג שנקפא המים ונעשה שלג ואח"כ [ואחר כך] חוזר ונמס והיה למים.

כך גם משל מלביש את הרעיון, אלא שהוא לבוש שמסתיר יותר מן האותיות. וזהו פירוש "לבושיה כתלג" — כמו השלג, שבו המים קפאו והפכו לשלג, ולאחר מכן השלג נמס וחוזר להיות מים.

כך הלבוש מעלים על פנימי' [פנימיות / פנימית] החכמה שאינו מתגלה להמקבל כ"א [כי אם] עומד עליו מלמעלה בבחי' הסתר ומקיף

כך הלבוש מסתיר את פנימיות החכמה, שאינה מתגלה למקבל, אלא עומדת מעליו מלמעלה, בבחינת הסתר ומקיף,

אלא שזהו בשעת ההשפעה, אמנם אח"כ [אחר כך] יו כל להיות נמשך גם הפנימית מההעלם אל הגילוי.

אלא שזהו בזמן ההשפעה; לאחר מכן, לעומת זאת, גם הפנימיות יכולה להימשך מן ההעלם אל הגילוי.

11 וכמשל התלמיד דאחר מ' שנין קאים אדעתיה דרביה כנ"ל. וזהו ענין שהשלג היה אח"כ [אחר כך] למים כו' כבראשונה [ועמ"ש בפי' שלח לך בד"ה ויאמרו כו' טובה הארץ בענין עגולים ויושר].

כמו בדוגמה של התלמיד, שלאחר ארבעים שנה תופס את דעת רבו, כפי שנזכר לעיל. וזהו ענין הפיכת השלג לאחר מכן למים וכו', כפי שהיה בתחילה [ועיינו במה שנכתב בפרשת שלח לך, במאמר המתחיל "ויאמרו" וכו', "טובה הארץ", בענין העיגולים והיושר].

וזהו ענין שי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] נק' לבושיה כתלג חיזור שהם נעשים ג"כ לבושי' [לבושין / לבושים] לאו"א [לאבא ואימא] דאצילות. כי הנה אע"פ [אף על פי] שהלבוש הוא נשפל להיות נמוך יותר מהשכל

וזהו הטעם לכך שי"ג תיקוני דיקנא נקראים "לבושו היה לכן כשלג": גם הם נעשים לבושים לאבא ואמא שבאצילות. שהרי אף שהלבוש יורד ונעשה נמוך מן השכל,

אבל באמת שרשו מלמעלה מהשכל המלוכש בו, וכמ"ש במ"א מענין שלמה ששבח גודל חכמתו היה מ"ש וידבר שלשת אלפים משל [עיינ מזה ר"פ לך לך בד"ה הנה אברם כו' ע"ש] [עיינ שם].

שורשו, לאמיתו של דבר, הוא למעלה מן השכל המלוכש בו. וכפי שמוסבר במקום אחר על שלמה, שהכתוב משבח את גודל חכמתו בכך שנאמר: "וידבר שלושת אלפים משל" [עיינו בעניין זה בתחילת פרשת לך לך, במאמר המתחיל "הנה אברם" וכו'; ראו שם];

12 ובד"ה והבדילה הפרוכת ובפ' מקץ בביאור על מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] מזוזה מימין ונ"ח משמאל]. ולכך הדיקנא דאריך ששרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] שהיא למעלה מאו"א [מאבא ואימא] דאצי" [דאצילות] היא דוקא שנעשית לבוש לאו"א [לאבא ואימא] כו',

ובמאמר הפותח במילים "והבדילה הפרוכת", ובפרשת מקץ, בביאור מאמר חז"ל "מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל". ולכן דווקא זקן אריך [אנפין], ששורשו ממוחא סתימאה, שלמעלה מאבא ואמא דאצילות, נעשה לבוש לאבא ואמא וכו',

וכמו בגשמיות הזקן מתחיל לצמוח אחר עשרים שנה לפי שאז מאירים המוחין דגדלות וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ולמכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים שנה וכמ"ש במ"א.

וכמו שבגשמיות הזקן מתחיל לצמוח אחרי גיל עשרים, מפני שאז מאירים המוחין דגדלות, וכמאמר חז"ל: "ולמכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים שנה", כפי שמבואר במקום אחר.

נמצא שערות הדיקנא אף שהן בחיי שערות לבד עכ"ז [עם כל זה] הרי הן באין ונמשכין ממוחין דגדלות שלמעלה מהמוחין שיש לו בתחלה קודם עשרים שנה.

נמצא ששערות הזקן, אף שאינן אלא בחינת שערות, בכל זאת באות ונמשכות מהמוחין דגדלות, שלמעלה מהמוחין שיש לו בתחילה, קודם גיל עשרים.

13 ולכן ג"כ הסריס אין לו זקן לפי שאין בו כח ההולדה והיינו לפי שלהיות ההולדה וההשפעה הוא נמשך מהתחזקות המוחין והסריס שחסר בו כח זה אין לו זקן.

ולכן גם לסריס אין זקן, משום שאין לו כוח להוליד. כלומר, ההולדה וההשפעה נובעות מהתחזקות המוחין, והסריס, שחסר לו כוח זה, אין לו זקן.

וכן נשים שדעתן קלות אין להם זקן כו'. וזהו ענין שהתורה ששרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] נקי ג"כ לבושיה דהיינו בחי' הדיקנא שהיא לבוש לאוי"א [לאבא ואימא] אבל מ"מ [מכל מקום] בשרש התורה במו"ס [במוחא סתימאה] היא בחי' או"פ [אור פנימי].

וכך גם נשים, "שדעתן קלה", אין להן זקן וכו'. וזהו הטעם שהתורה, ששורשה ממוחא סתימאה, נקראת גם "לבושיה", כלומר, בחינת הדיקנא, שהיא לבוש לאבא ואמא. אולם למרות זאת, כשורש התורה, במוחא סתימאה, היא בחינת אור פנימי.

14 והנה זה לעומת זה התאווה והכבוד הם פנימיים ומקיפים דנוגה כי התאווה להיות בסוכאי יין וזוללי בשר זהו מזון ואו"פ [ואור פנימי] דנוגה.

והנה, "זה לעומת זה": תאווה וכבוד הם הפנימיות והמקיפים של נוגה. התאווה להיות "כין סוכאי יין וזוללי בשר" היא המזון והאור הפנימי של נוגה.

והכבוד וגסות הרוח בלבישת בגדי כבוד זהו מקיפים דנוגה והוא זלעו"ז [זה לעומת זה] נגד הפנימיים ומקיפים דקדושה [ועמ"ש בד"ה זאת חנוכת המזבח כו']

וכבוד וגסות הרוח, המתבטאים בלבישת בגדי כבוד, הם המקיפים של נוגה. וזהו "זה לעומת זה", כנגד הפנימיות והמקיפים של הקדושה [וראה מה שכתוב במאמר המתחיל "זאת חנוכת המזבח" וכו',

בענין הכו' לה' כבוד] הנמשכים ע"י תורה ומצות שיסוד הקדושה הוא בחי' ביטול לאור א"ס [אין סוף] ב"ה והמצות הם בחי' המשכה מלמעלה למטה שלכך נקי' כל המצות ע"ש [עיי' שם] צדקה.

בעניין "הכו' לה' כבוד", הנמשכים על ידי תורה ומצוות. שכן יסוד הקדושה הוא בחינת ביטול לאור אין סוף ברוך הוא; והמצוות הן בחינת המשכה מלמעלה למטה, ולכן כל המצוות נקראות בשם צדקה:

צדקת פרזונו בישראל. משמיא מיהב יהבי כו' בחי' או"י [אור ישר] וגם בחי' או"ח [אור חוזר] הוא ביטול עצמותו שמואס בחי' עוה"ז [עולם הזה].

"צדקת פרזונו בישראל"; "משמיא מיהב יהבי" וכו'. [זוה"י] בחינת אור ישר. וגם בחינת אור חוזר היא ביטול עצמותו של האדם, עד שהוא מואס בחי' העולם הזה.

משא"כ בחיי נוגה שהוא בחיי יש הפך הביטול וזהו התאוה והכבוד, ואצ"ל [ואין צריך לומר] דבר איסור גמור ח"ו [חס ושלום] שהם פנימים ומקיפים דג"ק [דג' קליפות] הטמאות שלמטה מטה מנוגה כו':

מה שאין כן בחינת נוגה, שהיא בחינת יש, היפך הביטול; וזהו התאוה והכבוד. ואין צריך לומר שכך הוא בדבר האסור לגמרי, חס ושלום: אלה הם הפנימיות והמקיפים של שלוש הקליפות הטמאות, הנמוכות הרכה מתחת לנוגה וכו'.

15 ג והנה ענין יום הכפורים יום התשובה להיות מחילת עוונות הוא ע"י התגלות והמשכת הארה גדולה ועצומה מאור א"ס [אין סוף] ב"ה מה שלמעלה מעלה אפילו ממקיפים ופנימיים הנמשכים ע"י תורה ומצות שע"י מתמלאים הפגמים שבתורה ומצות.

ג. ענינו של יום הכיפורים, יום התשובה, שבו נמחלים העוונות, הוא על ידי גילוי והמשכה של הארה גדולה ועצומה מאור אין סוף ברוך הוא, ממדרגה גבוהה לאין ערוך אפילו מן האורות המקיפים והפנימיים הנמשכים על ידי תורה ומצוות; ועל ידי כך מתמלאים הפגמים שבתורה ובמצוות.

16 וענין הארה עצומה זו היינו כי הנה מבואר למעלה דהמקיפים ופנימיים נמשכים מגלגלתא ומוחא דא"א [דאריך אנפין] וזהו ענין ההמשכה שע"י התורה ומצות

ענין הארה עצומה זו הוא כך: הוסבר למעלה שהאורות המקיפים והפנימיים נמשכים מגלגלתא וממוחא דא"א, וזוהי ההמשכה שנעשית באמצעות התורה והמצוות.

אך ביוהכ"פ [ביום הכפורים] יום התשובה הוא התגלות עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין שלמעלה מבחי גלגלתא וכתר דא"א [דאריך אנפין].

אבל ביום הכיפורים, יום התשובה, מתגלה עתיקא קדישא, "סתימא דכל סתימין", שלמעלה מבחינת גלגלתא וכתר דא"א.

ונק' מקור התענוגים וכמ"ש בזהר פ' אמור דק"א א' כתיב כי עמך הסליחה וכתוב כי עמך מקור חיים. והיא נקראת מקור התענוגים, וכמו שכתוב בזהר, פרשת אמור, דף קא ע"א: כתוב "כי עמך הסליחה", וכתוב "כי עמך מקור חיים".

פ"י מקור חיים הוא מקור התענוגים שלמעלה מבחי גלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה] שהוא בחיי הרצון עליון והחכמה עילאה.

כלומר, "מקור חיים" הוא מקור התענוגים, שלמעלה מבחינת גלגלתא ומוחא סתימאה, שהן בחינת הרצון העליון והחכמה העילאה.

כי רק הארה מבחי' התענוג נמשך ומתלבש בהרצון והוא פנימית הרצון כו' (ועמ"ש ע"פ ואהיה אצלו אמון).
כי רק הארה מבחינת התענוג נמשכת ומתלבשת ברצון, והיא פנימיות הרצון וכו'. [וראה מה שכתוב על הפסוק]
"ואהיה אצלו אמון".

ולכן בהגלות בחי' עצמות התענוג עליון ע"ק [עתיקא קדישא] הוא ממלא כל הפגמים שבמקיפים ופנימיים
דגלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה], וע"ז [ועל זה]

ולכן, כאשר מתגלה עצם התענוג העליון, עתיקא קדישא ממלא את כל הפגמים שבאורות המקיפים והפנימיים של
גלגלתא ומוחא סתימאה. ועל כך

ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. ועיין
בזהר ויקרא די"ו ע"א מאן ישוב, ישוב ע"ק [עתיקא קדישא] לאתגלייא כו'.

אמרו חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". ועיינו בזהר, ויקרא, דף טז ע"א:
"מי ישוב? ישוב עתיקא קדישא להתגלות" וכו'.

17 וזהו ענין יוהכ"פ [יום הכפורים] ולכן הכהן גדול שעל ידו נמשך המשכה עליונה זו נאמר בו בד קדש
ילבש.

וזהו עניינו של יום הכיפורים. לכן נאמר על הכהן הגדול, שעל ידו נמשכת המשכה עליונה זו: "בד קודש ילבש".

והם בגדי לבן שהוא גוון עצמי היינו גילוי עצמיות התענוג שהוא פשוט דהיינו שהוא למעלה מבחי'
התענוג שמתצמצם להיות מלובש בחכמה, וכמ"ש במ"א

אלה הם בגדי לבן, שכן הלבן הוא גוון עצמי. כלומר, זהו גילוי עצמות התענוג, שהוא פשוט; היינו, הוא למעלה
מבחינת התענוג המצטמצם כדי להתלבש בחכמה, כפי שמבואר במקום אחר

כי מקור התענוג הוא בחי' עצמותו ית' ואינו עד"מ [על דרך משל] התענוג שלמטה באדם שהתענוג הוא
מאיזו דבר שחוץ ממנו

שקור התענוג הוא בחינת עצמותו יתברך. אין זה דומה, למשל, לתענוג שבאדם למטה, שנובע מדבר כלשהו
שמחוץ לו,

כמו מלמידת חכמה או איזה מאכל משא"כ בו ית' שאין לך דבר שחוץ ממנו ובחיי התענוג שבו היינו שהוא עצמו בחיי תענוג.

כגון מלימוד חכמה או מאכילת מאכל כלשהו. ואילו בו יתברך אין דבר מחוץ לו, ובחינת התענוג שבו היא שהוא עצמו בחינת תענוג.

אלא שנמשך ע"י צמצום ומתלבש אח"כ [אחר כך] בחכמה ולכן בחיי בגדי בד קדש זהו גילוי עצמיות התענוג שאז הוא פשוט שאינו מורכב ומלובש עדיין בשום דבר כו' עד"מ [על דרך משל].

אלא שהתענוג נמשך על ידי צמצום, ואחר כך מתלבש בחכמה. לכן בחינת בגדי בד קודש היא גילוי עצמות התענוג, שבאותה שעה הוא פשוט, אינו מורכב ואינו מלובש עדיין בשום דבר, וכיוצא בזה — על דרך משל.

18 ועוד זאת כמ"ש הלק"ת [הלכות תורה (להאריז"ל)] בד נמשך מת' עלמין דכסופין שהם בחיי אורות שפע הענג העליון הנמשכים מע"ק [מעתיקא קדישא] כו'.

יתר על כן, כפי שכותב לקוטי תורה של האריז"ל, בד נמשך מארבע מאות "עולמות דכסופין", שהם בחינת אורות — שפע התענוג העליון הנמשך מעתיקא קדישא וכו'.

ונקי' עובר לסוחר שהוא מבחינה שלמעלה מהכתר וגלגלתא שהוא בחיי מקיף לשון סחור והמשכה זו הוא מלמעלה יותר מהמקיפים הנ"ל.

והוא נקרא "עובר לסוחר", מפני שמקורו בבחינה שלמעלה מכתר וגלגלתא, שהם בחינת מקיף; "סוחר" הוא מלשון "סחור", סביב. המשכה זו באה ממדרגה גבוהה יותר מן המקיפים שזכרו לעיל.

(וכמ"ש במ"א בד"ה וישלח יעקב הנ"ל). והכח"ג [והכהן גדול] שלובש בגדי בד קדש אשר הבגדים הם המקיפים היינו שמבחי' בד קדש שלמעלה מהמקיפים יומשך להיות בחיי מקיף

(כפי שמוסבר במקום אחר, במאמר הפותח במילים "וישלח יעקב", שזכר לעיל). והכהן הגדול, הלובש בגדי בד קודש, כאשר הבגדים הם המקיפים — כלומר, מבחינת בד קודש שלמעלה מן המקיפים נמשכת בחינת מקיף,

דהיינו מה שמשם ממש נמשך למלאות כל הפגמים שבמקיפים ופנימיים דקדושה כנ"ל וזהו כענין עובר לסוחר שעוברים ונמשכים בבחי' סוחר שהוא בחיי מקיף כנ"ל. וזהו ענין ויעבור דיג"מ [די"ג מדות] הרחמים.

כלומר, מה שנמשך משם עצמו כדי למלא את כל הפגמים שבמקיפים ובפנימיים דקדושה, כזכר לעיל. וזהו כענין "עובר לסוחר": הם עוברים ונמשכים לבחינת סוחר, שהיא בחינת מקיף, כזכר לעיל. וזהו עניינו של "ויעבור" בייג מידות הרחמים.

19 והנה פ"י יכפר עליכם לטהר אתכם היינו מהמקיפים דנוגה כמו מהכבוד וגסות שמהם ליכא בירור והעלאה כ"א [כי אם] להיות מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך כו',

כעת, פירוש "יכפר עליכם לטהר אתכם" הוא [להיטהר] מן המקיפים של נוגה, כגון כבוד וגאוה, שאין בהם בירור והעלאה, אלא רק שיהיו [כמו שנאמר]: "מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך" וכו';

משא"כ מבחי' הפנימיים דקליפה כמו התאוה בסובאי יין וזוללי בשר מאחר שנעשה מזה חיות פנימי בגוף

אבל מבחינת הפנימיות של קליפה, כגון התאוה "בסובאי יין וזוללי בשר", מאחר שנעשתה מכך חיות פנימית בגוף, הנה יוכל להתעלות אח"כ [אחר כך] כשמתפלל בעומקא דליבא כו', וע"ז [ועל זה] נאמר מכל חטאתיכם תטהרו אתם לא כן מהמקיפים.

אפשר להעלות אותה לאחר מכן, כאשר אדם מתפלל מעומק הלב וכו'. ועל כך נאמר: "מכל חטאתיכם תטהרו" — אתם [תיטהרו], ולא כך מן המקיפים.

20 ועד"ז [ועל דרך זה] היה ג"כ בקרבנות ב' דברים זריקת הדם והקטרת אימורים. הקטרת אימורים החלב עם חיות

בדומה לכך, גם בקרבנות היו שני דברים: זריקת הדם והקטרת האימורים. הקטרת האימורים — החלב, אף על פי שהוא

אסור להדיוט עולה ונכלל באלקות ע"י אש שלמעלה שהיה יורד בדמות אריה אור י"ה מבחי' שם מ"ה [שם מ"ה] כו' וזהו ענין בירורי הפנימיים ע"י התשובה.

אסור לאדם מן השורה, עולה ונכלל באלוקות באמצעות האש שלמעלה, שהייתה יורדת בדמות אריה — "אור יה", מבחינת שם מ"ה וכו'. זהו בירור הפנימיות באמצעות תשובה.

וזריקת הדם הוא בחי' התעוררות גבורות עליונות ממקור הגבורות דתהו להיות ע"י כלייה להמקיפים דנוגה כו'.

זריקת הדם היא בחינת התעוררות הגבורות העליונות ממקור הגבורות דתוהו, כדי שעל ידי כך יתכלו המקיפים של נוגה וכו'.

וזהו כי ביום הזה יכפר. מאן דלית ליה שם ידיע והוא למעלה מבחי' סוכ"ע [סובב כל עלמין] וממכ"ע [וממלא כל עלמין]. והיינו ע"י ממעמקים קראתיך כו':

וזהו "כי ביום הזה יכפר": מי שאין לו שם ידוע, והוא למעלה מבחינת סובב כל עלמין וממלא כל עלמין. והיינו באמצעות "ממעמקים קראתיך" וכו'.

21 ולתוספות ביאור. בענין הארה עצומה זו שלמעלה ממקיפים ופנימיים דגלגלתא ומו"ס [ומוחא סתימאה].

הענין הוא כי הנה למעלה מהתהוות הכלים אין שייך בחי' א"פ [אור פנימי] וא"מ [ואור מקיף] כלל.

להבהרת הענין של הארה עצומה זו, שנמצאת למעלה מהאורות המקיפים והפנימיים של הגולגלתא ומוחא סתימאה: הענין הוא שלמעלה מהתהוות הכלים, המושגים של אור פנימי ואור מקיף כלל אינם שייכים.

ששייכות ענין א"פ [אור פנימי] וגם אור מקיף הוא רק כשנתהוו בחי' הכלים אז שייך ענין א"פ [אור פנימי] המלוכש בהכלי.

שהרי אור פנימי, וכן אור מקיף, שייכים רק לאחר שהתהוו הכלים; אז שייך לדבר על אור פנימי המלוכש בכלי,

22 ואור מקיף שהוא מקיף על הא"פ [האור פנימי] והכלי. משא"כ בלמעלה מהתהוות הכלים כו' אין שייך שם

כלל בחי' א"פ [אור פנימי] וא"מ [ואור מקיף]. וכמ"ש במ"א בפ"י כי גאה גאה.

ושל אור מקיף, המקיף את האור הפנימי ואת הכלי. לעומת זאת, מעל המקום שבו הכלים מתהווים וכו', אין שייכות כלל למושגים של אור פנימי ואור מקיף. וכפי שמוסבר במקום אחר בפירוש "כי גאה גאה".

פ"י גאה הוא מלשון התנשאות מה שלמעלה מן הכלים שאינו יכול להתלבש בשום כלי כלל כ"א [כי אם] מאיר בבחי' מקיף מלמעלה והוא בחי' סוכ"ע [סובב כל עלמין].

כלומר, "גאה" הוא לשון של התרוממות: מה שנעלה מן הכלים ואינו יכול להתלבש בשום כלי כלל, אלא מאיר מלמעלה בבחינת מקיף; וזהו בחינת סובב כל עלמין.

אבל אעפ"כ [אף על פי כן] מאחר שנק' סוכ"ע [סובב כל עלמין] הרי יש לו שייכות לבחי' עלמין דהיינו בחי' אור מקיף שיש לו שייכות עם הכלים

אבל אף על פי כן, מאחר שהוא נקרא "סובב כל עלמין", יש לו שייכות לעולמות; כלומר, זהו בחינת אור מקיף שיש לו שייכות לכלים.

אבל אי"ס [אין סוף] ב"ה הוא גאה על גאה שהוא רם ומתנשא על המקיף והפנימי סוכ"ע [סוכב כל עלמין] וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כו' ואינו בגדר עלמין כלל.

אבל אין סוף ברוך הוא הוא "גאה על גאה": הוא רם ונישא מעל המקיף והפנימי, סוכב כל עלמין וממלא כל עלמין וכו', ואינו בגדר עולמות כלל.

23 וזהו בחינת אתה הוא ה' לבדך. לבדך דייקא שאין שייך לומר סוכב לבחיי עלמין כו'.

וזו הבחינה של "אתה הוי' לבדך". "לבדך" דווקא: אי אפשר לומר עליו שהוא "סוכב" ביחס לבחינת העולמות וכו'.

וע"ז [ועל זה] נאמר ה' בדד ינחנו בבחי' הוא לבדו הוא כמו קודם שנברא העולם כו'. מה שאין לו שייכות לבחי' עלמין וכלים לא בבחי' אי"פ [אור פנימי] ולא בבחי' א"מ [אור מקיף].

ועל כך נאמר: "הוי' בדד ינחנו" — בבחינת "הוא לבדו הוא", כפי שהיה לפני שנברא העולם וכו'; בבחינה שאין לה שייכות לעולמות ולכלים, לא כאור פנימי ולא כאור מקיף.

לכן הכה"ג [הכהן גדול] צ"ל [צריך להיות / צריך לומר / צריך להבין] ג"כ לבוש בגדי בד קדש להמשיך מבחי' בד קדש בחי' בגדי כהן מקיפים עליונים, וזהו ג"כ הענין שביוהכ"פ [שביום הכפורים] נכנס הכה"ג [הכהן גדול] לפני ולפנים לבית קדש הקדשים.

לכן גם הכהן הגדול צריך להיות לבוש בגדי בד קדש, כדי להמשיך מבחינת בד קדש את בחינת בגדי הכהונה, המקיפים העליונים. וזהו גם הטעם לכך שביום הכיפורים נכנס הכהן הגדול לפני ולפנים, אל בית קדש הקדשים.

אשר סוכ"ע [סוכב כל עלמין] נק' קדש ומובדל שאינו מתלבש כו' אכן קדש הקדשים הוא מה שלמעלה מבחי' סוכ"ע [סוכב כל עלמין] כו' וע"י גילוי מבחי' זו מתמלאים כל הפגמים שבמקיפים ופנימיים דקדושה כו':

שהרי סוכב כל עלמין נקרא "קדש" ומובדל, משום שאינו מתלבש וכו'; ואילו קדש הקדשים הוא מה שלמעלה מבחינת סוכב כל עלמין וכו'. ועל ידי גילוי מבחינה זו מתמלאים כל הפגמים שבאורות המקיפים והפנימיים של הקדושה וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/acharei/4

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק